

ЗВО УНІВЕРСИТЕТ КОРОЛЯ ДАНИЛА

**Факультет суспільних та прикладних наук
Кафедра права та публічного управління**

АДМІНІСТРАТИВНИЙ ПРОЦЕС УКРАЇНИ

СИЛЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Галузь знань 08 Право

Спеціальність 081 Право

Освітній рівень перший (бакалаврський)

Освітня програма Право

Вид дисципліни базова

Мова викладання, навчання та оцінювання українська

**Івано-Франківськ
ЗВО Університет Короля Данила
2022/2023**

ЗАТВЕРДЖЕНО на засіданні кафедри права та публічного управління,

Протокол № 6 від 30 січня 2023р.

Розробник: *Левкун Тетяна Василівна*,

кандидат наук з державного управління, магістр права, адвокат.

е-mail викладача	tetiana.levkun@ukd.edu.ua
Кафедра	Кафедра права
Посилання на сайт	https://iful.edu.ua/kafedry/#1443701168425-2-2

**Лист оновлення та перезатвердження робочої програми
навчальної дисципліни**

Навчальний рік	Дата засідання кафедри – розробника РПНД	Номер протоколу	Підпис завідувача кафедри	Підпис гаранта освітньої програми
2020/2021	26.01.2021	№6		

ВСТУП

Анотація навчальної дисципліни

Силлабус навчальної дисципліни «Адміністративний процес України» розроблений відповідно до місії університету, спрямований на розвиток у студентів глибоких знань правових теорій, сучасних норм національного адміністративного процесуального права та вмінь застосовувати їх у практичній юридичній діяльності, в тому числі й при підготовці

процесуальних документів, формуванні критичного мислення та здатності до подальшого навчання.

Адміністративний процес України виступає однією з найбільш важливих юридичних процесуальних дисциплін, без знань якого не може бути юридичної освіти.

Практичне застосування адміністративно-процесуальних норм вимагає постійної уваги до змін та оновлень, які відбуваються у цій галузі права. Вивчення студентами даної дисципліни є невід'ємною частиною процесу формування кваліфікованого фахівця-юриста, оскільки: дає можливість поглибити знання із судового захисту прав і законних інтересів фізичних та юридичних осіб, представництва органів державної влади, підготовки процесуальних документів; спрямоване на ознайомлення із нормативно правовою базою у сфері адміністративного судочинства; сприятиме практичному застосуванню одержаних теоретичних знань і навичок, зокрема щодо розуміння поняття, принципів, методів адміністративного процесу України, його суб'єктів та учасників, сутності й змісту, видів та особливостей проваджень в адміністративному судочинстві.

Місце дисципліни освітній програмі

«Адміністративний процес України» є обов'язковим компонентом освітньо-професійної програми циклу професійної підготовки. Викладання дисципліни сформоване як оптимальне поєднання академічних та професійних вимог. Орієнтоване на формування у студентів компетентностей щодо практичної діяльності в юридичній сфері. Набуті знання слугуватимуть майбутнім фахівцям у вирішенні найрізноманітніших завдань, пов'язаних із професією юриста, насамперед у сфері функціонування органів державної влади і місцевого самоврядування; судових і правоохоронних органів при реалізації ними юрисдикційних повноважень.

Вони є важливою і необхідною частиною правової культури людини, є фундаментом правового розуміння свободи громадянина в адміністративно процесуальних правовідносинах.

Силлабус навчальної дисципліни «Адміністративний процес України» підготовлено відповідно до реального стану визнання і захисту прав, свобод та інтересів фізичних чи юридичних осіб засобами адміністративного процесуального регулювання суспільних відносин, що базуються на положеннях Конституції України, законодавства про судоустрій та інших законах, які регулюють публічні відносини. В силлабусі розкривається зміст

3

Загальної та Особливої частин адміністративного процесуального права України як відносно нової галузі. При цьому адміністративний процес розглядається не тільки як виконавчо-розпорядча діяльність органів владних повноважень, а як процесуальна діяльність щодо захисту і забезпечення прав, свобод та інтересів фізичних чи юридичних осіб.

Зміст навчальної дисципліни складається з таких тем:

Тема 1. Адміністративно-процесуальне право як галузь права.

Тема 2. Адміністративно-процесуальні правовідносини. Суб'єкти та

учасники адміністративного процесу.

Тема 3. Адміністративний процес та адміністративні провадження.

Тема 4. Загальна характеристика та види проваджень у сфері управління.

Тема 5. Об'єкт адміністративного судочинства. Організація адміністративного судочинства. Підсудність адміністративних справ.

Тема 6. Поняття та види процесуальних строків. Докази та доказування в адміністративному процесі.

Тема 7. Порядок здійснення провадження з адміністративного судочинства.

Мета навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Адміністративний процес України» є формування у майбутніх фахівців ступеня вищої освіти «Бакалавр» належного рівня правових знань, системи професійних навичок та умінь щодо практичного застосування положень адміністративно-процесуального законодавства; набуття студентом як загальних, так і спеціальних (фахових) компетентностей, що відповідають Стандарту вищої освіти України та вимогам ринку.

Основними цілями навчання та викладання курсу є формування здатності розв'язувати складні спеціалізовані завдання у сфері адміністративно-процесуального права, розумінням природи і змісту його основних правових інститутів, а також меж правового регулювання адміністративно-процесуальних відносин: правового статусу суб'єктів та учасників адміністративного процесу; специфіки адміністративних проваджень, в т.ч. проваджень у сфері управління; організації адміністративного судочинства; розмежування підсудності адміністративних справ; розуміння суті доказування та важливості додержання процесуальних строків, а також порядок здійснення провадження (загального та спрощеного) у першій, апеляційній та касаційній інстанціях.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Адміністративний процес України» є закріплення й поглиблення знань здобувачів вищої освіти щодо:

- правового регулювання адміністративно-процесуальних правовідносин;

- здійснення аналізу мети, завдань, функцій та принципів адміністративного процесу; визначення ступеня його дослідження на сучасному етапі, в контексті зв'язку з органами публічного адміністрування та реалізацією наданих їм повноважень;

- порядку здійснення окремих видів проваджень в адміністративному процесі;

- здійснення аналізу правових актів, що регулюють суспільні відносини у сфері здійснення адміністративного процесу;

- забезпечення розуміння та усвідомлення студентами проблемних питань щодо правового забезпечення проваджень в адміністративному процесі.

- розвитку правового мислення, вміння критично обмірковувати проблемні питання, мати про них свою аргументовану думку та уміти виразити свою правову позицію у формі процесуального документа;

- сприяння вихованню у здобувачів вищої освіти поважного ставлення до адміністративно-процесуального закону як важливого засобу захисту людини, її прав, свобод і законних інтересів, інтересів суспільства і держави;
- засвоєння основних проблем науки адміністративно-процесуального права України;
- прищеплення майбутнім юристам комплексу спеціальних знань та умінь щодо використання чинного адміністративного законодавства, підготовки певних управлінських рішень та складання окремих процесуальних документів, всебічного аналізу різноманітних юридичних ситуацій та формування знань щодо професійного бачення шляхів подальшого розвитку інститутів державного управління,

Результати навчання

Згідно з вимогами освітніх стандартів студенти повинні

з н а т и:

- предмет, метод, систему та принципи адміністративного процесу України, зв'язок цієї галузі права з іншими галузями права;
- співвідношення адміністративно-процесуального права, державного управління й публічного адміністрування;
- основні проблеми науки адміністративно-процесуального права та адміністративно-процесуального законодавства;
- поняття та особливості адміністративно-процесуальних норм і відносин;
- джерела адміністративно-процесуального права України;
- суб'єкти адміністративно-процесуального права та елементи їх статусу;
- функції, форми і методи, що є базовими в адміністративно процесуальних правовідносинах;
- сутність і зміст адміністративного процесу; окремі адміністративні провадження;
- сутність адміністративної юстиції та адміністративного судочинства в Україні;

в м і т и:

- використовувати отримані знання в практичній діяльності;
- вільно орієнтуватися в системі нормативно-правових актів, які регламентують адміністративно-процесуальні відносини;
- аналізувати й коментувати відповідні нормативні положення, складати відповідні процесуальні документи;
- прогнозувати напрями здійснення реформ у зазначеній сфері;
- користуватися сучасною науковою і спеціальною літературою, електронними юридичними базами даних.

Професійні компетентності, яких набувають студенти внаслідок вивчення навчальної дисципліни

Код Компетентності	Назва компетентності	Результати навчання
ЗК 2	Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях	Уміти застосовувати набуті знання у різних правових ситуаціях, виокремлювати юридично значущі факти і формувати обґрунтовані правові висновки.
ЗК 7	Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями	Уміти вільно використовувати для професійної діяльності доступні інформаційні технології і бази даних, в тому числі законодавчі бази нормативно правових актів у галузі адміністративного процесу. Уміти належно використовувати статистичну інформацію, отриману з першоджерел та вторинних джерел для своєї професійної діяльності.
ЗК 11	Здатність реалізовувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина.	Знати та вміти реалізовувати свої адміністративні права та обов'язки як члена громадянського суспільства. Оволодіти знаннями щодо забезпечення законності та дотримання дисципліни в адміністративно-процесуальних правовідносинах в тому числі й у судових провадженнях.
СК 1	Здатність застосовувати знання з основ теорії та філософії права, знання і розуміння структури правничої професії та її ролі у суспільстві	Уміти використовувати різні інформаційні джерела для повної та всебічної характеристики адміністративно-процесуальних правовідносин, в тому числі набуті теоретичні знання з суміжних дисциплін.
СК4	Знання і розуміння міжнародних стандартів прав людини, положень Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, а також практики Європейського суду з прав людини.	Проводити збір і аналіз матеріалів з різних джерел, в тому числі і міжнародних; вміти аналізувати практику ЄСПЛ з метою ефективного правозастосування в подальшій практичній професійній діяльності; оцінювати недоліки і переваги правозастосування, застосовуючи ґрунтовну аргументацію.

СК7	Здатність застосовувати знання завдань, принципів і доктрин національного права, а також змісту правових інститутів, щонайменше з таких галузей права, як: адміністративне право і адміністративне процесуальне право та ін.	Уміти аналізувати та ґрунтовно застосовувати знання щодо інструментів, форм і методів діяльності суб'єктів адміністративного процесу у різних видах управлінських та судових проваджень, надання адміністративних послуг та адміністративних процедур тощо.
СК 8	Знання і розуміння особливостей реалізації та застосування норм матеріального і процесуального права.	Знати та розуміти особливості реалізації, застосування та співвідношення норм адміністративного права та процесу, в тому числі й при оскарженні дій чи бездіяльності органів владних повноважень в судовому чи адміністративному порядку.

СК 11	Здатність визначати належні та прийнятні для юридичного аналізу факти.	Здійснювати аналіз суспільних процесів та адміністративно-процесуальних відносин, їх суб'єктно-об'єктного складу, обсяг належної компетенції у контексті аналізованої проблемної ситуації; вміння демонструвати власне бачення шляхів її розв'язання, що може стати в подальшому підґрунтям для вивчення такої дисципліни як «Адміністративна відповідальність».
СК.12.	Здатність аналізувати правові проблеми та обґрунтовувати правові позиції.	Пояснювати характер певних подій та процесів з розумінням професійного та суспільного контексту. Вміти вирішувати проблемні питання, що виникають в процесі притягнення до адміністративної відповідальності.
СК 13.	Здатність до критичного та системного аналізу правових явищ і застосування набутих знань у професійній діяльності.	Уміти критично та системно аналізувати правові явища в адміністративно-процесуальних правовідносинах; володіти актуальною інформацією щодо органів публічного управління як суб'єктів адміністративних правовідносин, розмежування їх компетенції, функціонального здійснення повноважень у різного роду провадженнях.
СК 14	Здатність до консультування правових питань, зокрема, можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів, відповідно до вимог професійної етики, належного дотримання норм щодо нерозголошення персональних даних та конфіденційної інформації.	Надавати консультації щодо можливих способів захисту прав та інтересів громадян у різних правових ситуаціях; дотримання законності та дисципліни в публічному управлінні; належного дотримання норм щодо нерозголошення персональних даних та конфіденційної інформації; захисту прав громадян при наданні адміністративних послуг; оскарженні рішень, дій чи бездіяльності органів владних повноважень у суді першої, апеляційної чи касаційної інстанції.
СК 15	Здатність до самостійної підготовки проектів актів правозастосування.	Уміти самостійно готувати проекти процесуальних документів (клопотань, заяв, скарг тощо), що передбачені нормами Кодексу адміністративного судочинства, Кодексу України про адміністративні правопорушення та іншими нормативно правовими актами в сфері регулювання адміністративно-процесуальних правовідносин.
СК 16	Здатність до логічного, критичного і системного аналізу документів, розуміння їх правового характеру і значення.	Уміти логічно, критично та системно аналізувати документи у адміністративно-процесуальній галузі (протоколи, постанови, судові рішення, ухвали та ін.), розуміти їх правовий характер, зміст, юридичну значущість з урахуванням компетенції суб'єкта видання. Виявляти знання і розуміння основних сучасних правових доктрин, цінностей та принципів функціонування національної правової системи на основі аналізу джерел адміністративного процесу, та їх взаємозв'язку з іншими галузями права.

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Курс	3		
Семестр	4		
Кількість кредитів ECTS	3		
Кількість модулів	2		
Аудиторні навчальні заняття		Денна форма	Заочна форма
		56 год	12 год
	лекції	28 год.	10 год
	семінари / практичні	28 год.	2 год.
	лабораторні	-	-
Самостійна робота		4 год.	36 год.
Загальна кількість годин		90год.	90год.
Форма підсумкового контролю	Залік / 30 год.		

Структурно-логічна схема вивчення навчальної дисципліни:

Попередні дисципліни	Наступні дисципліни
Адміністративне право Теорія держави і права	Корпоративне право
Права людини та її захист	Земельне право
Історія держави і права зарубіжних країн	Практика складання ПД у цивільних справах
Історія держави і права України	Практика складання ПД у кримінальних справах
Конституційне право	Міжнародне публічне право
Кримінальне право (Загальна частина)	Адвокатура та адвокатська діяльність
Цивільне право	Правові механізми запобігання корупції

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль 1.

Поняття та основні категорії адміністративного процесу

Тема 1. Адміністративно-процесуальне право як галузь права.

- 1. Загальне поняття юридичних процесів, їх види і характеристика.*
- 2. Предмет адміністративного процесуального права України, публічний та приватний його аспекти.*
- 3. Метод адміністративно-процесуального права.*
- 4. Принципи адміністративного процесуального права та адміністративного процесу.*

Адміністративні процесуальні принципи, їх види та характеристика. Верховенство права, презумпція правомірності дій і вимог суб'єкта звернення та заінтересованої особи, верховенство закону, забезпечення охорони інтересів особи і держави.

- 5. Система адміністративного процесуального права України.*
- 6. Поняття та види джерел адміністративного процесу.*
- 7. Взаємодія адміністративного процесуального права з іншими галузями права.*

Адміністративне процесуальне право як самостійна галузь у системі права України.

Тема 2. Адміністративно-процесуальні правовідносини. Суб'єкти та учасники адміністративного процесу

- 1. Поняття та ознаки адміністративно-процесуальних правовідносин, їх структура.*

Суб'єкти, об'єкти та юридичні факти як елементи структури

адміністративних процесуальних відносин. Зміст та види адміністративних процесуальних відносин, їх наукове обґрунтування та дискусійне обговорення.

2. Поняття та ознаки суб'єктів адміністративного процесу. Адміністративна процесуальна правосуб'єктність. Порівняльний аналіз адміністративно-процесуальної правосуб'єктності з цивільною правосуб'єктністю.

3. Класифікація суб'єктів адміністративного процесуального права, їх правовий статус:

3.1. Особи, які регулюють і вирішують адміністративні справи: а) у управлінських провадженнях – уповноважені органи та особи (публічна служба);

б) у публічних спорах, які розглядаються в порядку адміністративного судочинства – суддя, судді, суд;

в) у адміністративно-деліктних провадженнях до таких органів належать: адміністративні комісії, виконавчі комітети сільських, селищних, міських рад, районні, районні у місті, міські чи міськрайонні суди (судді), місцеві господарські та адміністративні суди, апеляційні суди та Верховний Суд, органи Національної поліції, органи Державної прикордонної служби України, центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сферах міграції (імміграції та еміграції), у тому числі протидії нелегальній (незаконній) міграції, громадянства, реєстрації фізичних осіб, центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику з питань нагляду та контролю за додержанням законодавства про пожежну і техногенну безпеку, органи залізничного транспорту та інші, визначені Кодексом України про адміністративні правопорушення в розділі підвідомчості.

3.2. Особи, які обстоюють в адміністративному процесі особисті права та законні інтереси:

а) суб'єкти владних повноважень (в нормотворчому провадженні); суб'єкт звернення та суб'єкт надання (у провадженнях з надання адміністративних послуг); уповноважений орган (особи) та суб'єкт, який атестується в атестаційному провадженні; контролюючий та підконтрольний суб'єкти в контрольному провадженні тощо;

б) сторони (позивач, відповідач) та треті особи (які заявляють самостійні вимоги та які їх не заявляють) у провадженні з адміністративного судочинства; в) особа, яка притягається до адміністративної відповідальності, потерпілий у провадженні в справах про адміністративні правопорушення.

3.3. Особи, які представляють та захищають інтереси інших осіб – представники.

Адвокат, законний представник. Прокурор як представник держави, органи та особи, яким законом надано право звертатися до суду в інтересах інших осіб (Уповноважений ВРУ з прав людини, державні органи, органи місцевого самоврядування, фізичні та юридичні особи).

3.4. Особи, які сприяють адміністративним провадженням та здійсненню адміністративного судочинства (особи, які надають безоплатну правову допомогу, свідок, помічник судді, секретар судового засідання,

судовий розпорядник, експерт, експерт з питань права, перекладач, спеціаліст). Роз'яснення перекладачеві його прав та обов'язків, присяга перекладача під час розгляду справи з адміністративного судочинства.

4. Зловживання процесуальними правами.

5. Процесуальне правонаступництво.

Тема 3. Адміністративний процес та адміністративні провадження.

1. *Поняття адміністративного процесу та його особливості.* Форми адміністративного процесу (загальне та спрощене провадження).

Форми адміністративного судочинства (загальне та спрощене позовне провадження).

2. *Поняття та елементи структури адміністративного процесу.* Ознаки адміністративного судового процесу: наявність суб'єкта владних повноважень як сторони адміністративного судочинства; наявність адміністративної справи (публічного спору); чітка регламентація повноважень органів влади; строковість вирішення справи. Ознаки адміністративно-деліктного провадження.

3. *Адміністративні провадження, їх стадії.*

3.1. *Поняття та види адміністративних проваджень.*

Ознаки адміністративних проваджень. Провадження у сфері управління, провадження з адміністративного судочинства та адміністративно-деліктні провадження як зміст адміністративного процесу.

3.2. *Стадії адміністративних проваджень, їх характеристика.*

4. *Адміністративні процедури, їх поняття, ознаки та види.*

5. *Адміністративна підвідомчість, юрисдикція адміністративних судів та адміністративна юстиція:* співвідношення понять; їх характеристика та ознаки.

Тема 4. Загальна характеристика та види проваджень у сфері управління

1. *Поняття провадження в сфері управління, його основні риси.*

Правове регулювання проваджень у сфері управління.

2. *Мета, завдання та види проваджень у сфері управління*

3. *Підстави для провадження в сфері управління.*

4. *Стадії провадження в сфері управління.*

5. *Учасники адміністративних проваджень у сфері управління, їх повноваження, права і обов'язки.*

6. *Характеристика видів проваджень у сфері управління*

6.1. Внутрішньо організаційне публічно-управлінське провадження (щодо організації роботи суб'єктів публічного права);

6.2. Нормотворче провадження щодо прийняття підзаконних правових актів управління, його стадії. Види підзаконних нормативно-правових актів;

6.3. Реєстраційне провадження, дозвільне та соціально-захисне провадження як види діяльності щодо надання адміністративних послуг.

6.4. Контрольне провадження.

6.5. Провадження за зверненням громадян (заяви, скарги, пропозиції, електронні петиції).

6.6. Атестаційне, кваліфікаційне та акредитаційне провадження.

6.7.Провадження з надання адміністративних послуг (дозвільні, реєстраційні). Реалізація або сприяння в реалізації суб'єктивного права.

7.Оскарження дій чи бездіяльності органів владних повноважень: адміністративна та судова процедури оскарження діянь суб'єктів владних повноважень.

Змістовий модуль 2.

Характеристика провадження з адміністративного судочинства

Тема № 5. Об'єкт адміністративного судочинства. Організація адміністративного судочинства. Підсудність адміністративних справ.

1.Публічні спори як об'єкт адміністративного судочинства. 2.Завдання та засади адміністративного судочинства.

3.Історія розвитку адміністративного судочинства (юстиції) в Україні.

4. Право на звернення до суду та способи судового захисту. 5.Спеціальні адміністративно-процесуальні принципи.

Верховенство права, рівність усіх учасників судового процесу, змагальність сторін, диспозитивність, офіційне з'ясування всіх обставин у справі, гласність, відкритість, право на перегляд справи, обов'язковість судових рішень, незмінність складу суду та недопустимість повторної участі судді в розгляді адміністративної справи як спеціальні адміністративно-процесуальні принципи.

6.Єдина судова інформаційно-телекомунікаційна система.

7.Адміністративні справи: незначної складності, складні, термінові, типові та зразкові.

8.Адміністративна юрисдикція. Поняття підсудності адміністративних справ.

8.1.Предметна юрисдикція. Розмежування предметної юрисдикції. Розгляд кількох, пов'язаних між собою вимог.

8.2.Інстанційна юрисдикція. Суди першої, апеляційної, касаційної інстанцій.

8.3.Територіальна юрисдикція (підсудність) адміністративних справ. Територіальна юрисдикція за вибором позивача, підсудність за місцем проживання або місцезнаходженням відповідача, виключна, та підсудність справ, у яких однією із сторін є суд або суддя.

8.4.Передача адміністративної справи з одного адміністративного суду до іншого. Наслідки порушення правил підсудності, неприпустимість спорів про підсудність.

8.5.Передача справи як зразкової на розгляд Верховного Суду.

9. Підготовче провадження в адміністративному судочинстві.

9.1.Визначення складу суду. Одноособовий та колегіальний розгляд адміністративних справ, порядок вирішення питань колегією суддів.

9.2.Підстави для відводу (самовідводу) судді. Підстави для відводу (самовідводу) секретаря судового засідання, експерта, спеціаліста, перекладача. Заява про відвід (самовідвід) та порядок вирішення заявленого відводу/самовідводу.

10.Судові повістки, виклики (повідомлення), їх види та порядок

вручення.

11. Фіксування адміністративного процесу.

Порядок та умови фіксування судового процесу засобами аудіо- та відеозапису.

12. Судові витрати та їх види.

Умови та порядок розподілу судових витрат. Судовий збір.

13. Заходи процесуального примусу та їх характеристика.

Забезпечення позову.

Тема № 6. Поняття та види процесуальних строків. Докази та доказування в адміністративному процесі

1. Поняття адміністративного процесуального доказування. Поняття доказів, предмет доказування, обов'язок доказування, підстави звільнення від доказування. Повноваження сторін та інших учасників адміністративного процесу щодо збирання доказів.

Допустимість, достовірність, достатність доказів. Джерела доказів.

Огляд речових доказів, що швидко псуються.

2. Судові доручення щодо збирання доказів.

Виконання судових доручень щодо збирання доказів, звернення адміністративного суду із судовим дорученням про надання правової допомоги до іноземного суду або іншого компетентного органу іноземної держави.

Види судових доручень іноземних судів.

3. Дослідження доказів.

Установлення фактів протиправних рішень, дій чи бездіяльності органу владних повноважень, наявності чи відсутності адміністративно-правового спору чи спору про право, наявності інтересів третіх осіб, наявності адміністративного правопорушення та його складу, обставин, що пом'якшують і обтяжують відповідальність, наявність майнової шкоди тощо.

Показання свідків. Письмові докази. Речові докази. Електронні докази. Висновок експерта. Висновок експерта в галузі права.

Загальновідомі обставини та визнані факти, їх значення.

4. Класифікація доказів.

Прямі та непрямі докази. Обвинувальні докази, виправдувальні докази, первісні та похідні докази.

5. Заходи забезпечення доказів та адміністративних проваджень, їх нормативно-правове регулювання.

6. Поняття процесуальних строків та їх значення в адміністративному процесі, порядок їх обчислення.

6.1. Розумність процесуальних строків, поновлення та продовження процесуальних строків.

6.2. Види процесуальних строків.

Строки, встановлені законом, судом, органом владних повноважень (посадовою особою). Строки: звернення за захистом порушених прав; повідомлення про час і місце розгляду справи, розгляду адміністративної справи; оскарження постанов у справах та перегляду справ; виконання постанов у справах та ін.

6.3. Наслідки пропущення процесуальних строків.

Тема № 7. Порядок здійснення провадження з адміністративного судочинства

1. Провадження в суді першої інстанції (загальне позовне провадження)

1.1. Відкриття провадження у справі.

Види та зміст заяв по суті справи. Позовна заява. Документи, що додаються до позовної заяви. Відзив на позовну заяву (відзив). Відповідь на відзив. Заперечення. Подання відповіді на відзив та заперечення. Пояснення третьої особи щодо позову або відзиву.

Заяви з процесуальних питань. Загальні вимоги до форми та змісту письмової заяви, клопотання, заперечення.

Пред'явлення позову, залишення позовної заяви без руху, повернення позовної заяви. Відмова у відкритті провадження в адміністративній справі. Відкриття провадження в адміністративній справі. Об'єднання і роз'єднання позовів.

1.2. Підготовче провадження.

Завдання та строк підготовчого провадження. Надіслання копії ухвали про відкриття провадження у справі, копії позовної заяви та доданих до неї документів. Умови визнання примирення сторін. Закриття провадження по справі як результат примирення. Заміна неналежної сторони.

Подання відзиву. Подання пояснень третіх осіб щодо позову або відзиву. Пред'явлення зустрічного позову. Форма і зміст зустрічної позовної заяви. Мета та строк проведення підготовчого засідання. Зміст та порядок проведення підготовчого засідання. Судові рішення у підготовчому засіданні.

Підстави проведення врегулювання спору за участю судді та порядок його призначення й врегулювання. Особливості відмови позивача від позову та примирення сторін. Виконання умов примирення.

1.3. Розгляд справи по суті.

Завдання даної стадії. Проведення судового засідання. Форми адміністративного судочинства: загальне та спрощене провадження. Особливості письмового провадження, розгляду справи в електронній формі.

Участь в судовому засіданні в режимі відеоконференції. Головуючий в судовому засіданні. Протокол судового засідання.

Процедура відкриття судового засідання, видалення свідків із зали засідання, встановлення осіб, які прибули на засідання, оголошення складу суду, роз'яснення прав та обов'язків учасників. Розгляд заяв і клопотань.

Наслідки неявки в судове засідання учасника справи, свідка, експерта. З'ясування обставин справи та дослідження доказів (вступне слово учасників справи, порядок з'ясування обставин та дослідження доказів, допити свідків/оголошення показань свідків, допити сторін, третіх осіб, інших представників як свідків, дослідження письмових доказів, оголошення до дослідження змісту особистих паперів, листів, записів іншої кореспонденції; відтворення звукозапису, демонстрація відеозапису, дослідження висновку експерта, консультації та роз'яснення спеціаліста. Оцінка доказів.

Відкладення розгляду справи або перерва у судовому засіданні. Ухвала про закінчення з'ясування обставин у справі та перевірки їх доказами/ухвала

про повернення до з'ясування обставин у справі. Судові дебати.

1.4. Ухвалення рішення.

Вихід суду для ухвалення рішення. Таємниця нарадчої кімнати. Зупинення, поновлення, закриття провадження у справі, залишення позову без розгляду. Питання, які вирішує суд при ухваленні рішення, законність та обґрунтованість рішень

Порядок ухвалення та види судових рішень (ухвали, рішення, постанови). Зміст рішення, ухвали. Проголошення та вручення судового рішення. Окремі ухвали суду. Додаткове судове рішення, виправлення описок і арифметичних помилок в рішеннях. Роз'яснення судового рішення.

Набрання рішенням суду чи ухвалою законної сили. Обов'язковість судових рішень.

2. Спрощене позовне провадження

3. Проведення в суді апеляційної інстанції

4. Проведення в суді касаційної інстанції

5. Підстави та особливості перегляду судових рішень

САМОСТІЙНА РОБОТА

Назва теми	Зміст завдання для самостійної роботи	Кількість годин
Тема 1. Адміністративно-процесуальне право як галузь права.	Опрацювати питання: <i>1.Поняття та види джерел адміністративного процесу.</i> <i>2.Взаємодія адміністративного процесуального права з іншими галузями права.</i> 2. Розв'язати ситуаційні завдання до Теми 1 (СДО).	
Тема 2. Адміністративно-процесуальні правовідносини. Суб'єкти та учасники адміністративного процесу.	Опрацювати питання: <i>1.Зловживання процесуальними правами.</i> <i>2.Процесуальне правонаступництво.</i> 2. Розв'язати ситуаційні завдання до Теми 2 (СДО).	
Тема 3. Адміністративний процес та адміністративні провадження.	Опрацювати питання: <i>1.Охарактеризуйте співвідношення понять :</i> <i>адміністративна підвідомчість,</i> <i>юрисдикція адміністративних судів,</i>	

	<p><i>адміністративна юстиція.</i></p> <p>2. Розв'язати ситуаційні завдання до Теми 3 (СДО).</p>	
<p>Тема 4. Загальна характеристика та види проваджень у сфері управління.</p>	<p>Опрацювати питання:</p> <p>1.Складіть порівняльну таблицю окремих видів проваджень у сфері управління:</p> <ul style="list-style-type: none"> - внутрішньо організаційне публічно-управлінське провадження (щодо організації роботи суб'єктів публічного права) - нормотворче провадження - реєстраційне провадження, дозвільне та соціально-захисне провадження - контрольне провадження - провадження за зверненням громадян (заяви, скарги, пропозиції, електронні петиції) - атестаційне, кваліфікаційне та акредитаційне провадження - провадження з надання адміністративних послуг (дозвільні, реєстраційні). <p>2. Розв'язати ситуаційні завдання до Теми 4 (СДО).</p>	
<p>Тема 5. Об'єкт адміністративного судочинства. Організація адміністративного судочинства. Підсудність адміністративних справ.</p>	<p>Опрацювати питання:</p> <p>1.Заходи процесуального примусу та їх характеристика. 2.Забезпечення позову.</p> <p>2. Розв'язати ситуаційні завдання до Теми 6 (СДО).</p>	
<p>Тема 6. Поняття та види</p>	<p>Опрацювати питання:</p>	

процесуальних строків. Докази та доказування в адміністративному процесі.	<p>1. Виконання судових доручень щодо збирання доказів, звернення адміністративного суду із судовим дорученням про надання правової допомоги до іноземного суду або іншого компетентного органу іноземної держави.</p> <p>2. Види судових доручень іноземних судів.</p> <p>2. Розв'язати ситуаційні завдання до Теми 6 (СДО).</p>	
Тема 7. Порядок здійснення провадження з адміністративного судочинства.	<p>Опрацювати питання:</p> <p>1. Підстави та особливості перегляду судових рішень</p> <p>2. Розв'язати ситуаційні завдання до Теми 7 (СДО).</p>	
Всього годин самостійної роботи		

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Система оцінювання сформованих компетентностей у студентів враховує види занять, які згідно з програмою навчальної дисципліни передбачають лекційні, семінарські / практичні заняття, а також виконання самостійної роботи.

Поточне оцінювання студента університету з навчальної дисципліни «Адміністративний процес України» на семінарських/практичних заняттях здійснюється за чотирьох бальною шкалою, де «2» - незадовільно; «3» - задовільно; «4» - добре; «5» - відмінно.

Шкала оцінювання знань студентів: національна та ECTS

Шкала в балах	Національна шкала	Шкала ECTS
90-100 балів	5 «відмінно»	A
80-89 балів	4 «дуже добре»	B
65-79 балів	4 «добре»	C
68-75 бали	3 «задовільно»	D
60-67 бали	3 «достатньо»	E
35-59 бали	2 «незадовільно»	F
1-34 бали	2 «неприйнятно»	FX

Порядок проведення поточного оцінювання знань студентів
Оцінювання знань студента під час семінарських/практичних занять

проводиться за такими критеріями:

- розуміння, ступінь засвоєння теорії та методології проблем, що розглядаються;
- ступінь засвоєння фактичного матеріалу навчальної дисципліни; ознайомлення з рекомендованою літературою, а також із сучасною літературою з питань, що розглядаються;
- вміння поєднувати теорію з практикою при розгляді практичних завдань, ситуаційних задач;
- логіка, структура, стиль викладу матеріалу в письмових роботах, виконанні тестових завдань і при виступах в аудиторії, вміння обґрунтовувати свою позицію, здійснювати узагальнення інформації та робити висновки;
- здатність проводити критичну та незалежну оцінку певних проблемних питань; вміння пояснювати альтернативні погляди та наявність власної точки зору, позиції на певне проблемне питання;
- застосування аналітичних підходів; якість і чіткість викладення міркувань;
- логіка, структуризація та обґрунтованість висновків щодо конкретної проблеми;
- самостійність виконання роботи, в тому числі і тестових завдань;
- грамотність подачі матеріалу;
- використання методів порівняння, узагальнення понять та явищ; - оформлення роботи.

Студенти повинні мати позитивні оцінки не менше, ніж за 40% проведених семінарських / практичних занять.

Критеріями оцінювання позааудиторної самостійної роботи студентів, є: глибина і міцність знань, рівень мислення, вміння систематизувати знання за окремими темами, вміння робити обґрунтовані висновки, володіння категорійним апаратом, навички і прийоми виконання практичних завдань, вміння знаходити необхідну інформацію, здійснювати її систематизацію та обробку, самореалізація на практичних та семінарських заняттях.

Підсумковий контроль знань та компетентностей студентів з навчальної дисципліни здійснюється на підставі проведення семестрового заліку, завданням якого є перевірка розуміння студентом програмного матеріалу в цілому, логіки та взаємозв'язків між окремими розділами, здатності творчого використання накопичених знань, вміння формулювати своє ставлення до певної проблеми навчальної дисципліни тощо. Усі студенти зобов'язані до заліку відпрацювати всі пропущені семінарські / практичні заняття.

Підсумковий контроль проводиться у тестовій формі і оцінюється відповідно до шкали оцінювання знань студентів за ЄКТС. Питання, що виносяться на залік у вигляді тестів охоплюють програму дисципліни і передбачають визначення рівня знань та ступеня опанування студентами компетентностей. Тривалість заліку 20 хв, впродовж яких студенти мають дати відповідь на 30 питань: 20 – I рівня; 7 – II і 3 – III.

Студента слід вважати атестованим, якщо сума балів, одержаних за результатами тестування, дорівнює або перевищує 60.

МЕТОДИ НАВЧАННЯ ТА ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

У процесі викладання навчальної дисципліни для активізації навчально пізнавальної діяльності студентів передбачене застосування як активних, так і інтерактивних навчальних технологій. Засвоєння матеріалу та оволодіння навичками здійснюється слухачами під час лекцій, на семінарських заняттях у ході проблемних дискусій, робота в малих групах, мозкові атаки, презентації, метод проектної роботи, та самостійної роботи над ситуаційними вправами, а також у процесі безпосереднього ознайомлення з роботою установ та організацій.

Діагностика (моніторинг і перевірка) результатів навчання здійснюється шляхом виконання студентами:

- 1) усного опитування;
- 2) тестових завдань;
- 3) написанням індивідуальних завдань; в тому числі підготовка проектів процесуальних документів;
- 4) презентацій і виступів на наукових заходах;
- 5) підсумкового заліку чи екзамену у тестовій формі.

ПОЛІТИКА КУРСУ

На початку вивчення навчальної дисципліни «Адміністративний процес України» викладач повідомляє студента про наявність Силлабусу навчальної дисципліни (в тому числі і її електронний варіант), про форми проведення поточного контролю та критерії їх оцінювання, а також доводить до відома студентів методичні вимоги з дисципліни.

Студентам наголошується, що опрацювання тематичного плану курсу допускається за умов *академічної мобільності*, що здійснюється на основі двосторонніх угод між Приватним вищим навчальним закладом Університетом Короля Данила та вищими навчальними закладами – партнерами України та зарубіжних країн, відповідно до постанови КМУ від 12.08.2015 № 579 «Про затвердження положення по порядок реалізації права на академічну мобільність».

Система контролю якості знань студентів з курсу «Адміністративний процес України» здійснюється відповідно до Положення «Про систему поточного і підсумкового контролю оцінювання знань та визначення рейтингу студентів», затвердженого Вченою радою університету від 31.01.2019 року, протокол № 7 та Положення «Про організацію освітнього процесу у Приватному вищому навчальному закладі Університеті Короля Данила» від 31.01 2019 року, протокол №7.

Система оцінювання знань студентів з дисципліни включає поточний та семестровий контроль знань:

- *Поточний контроль* здійснюється протягом семестру під час проведення лекційних, практичних / семінарських занять, самостійної роботи (в т.ч. індивідуальної навчально-дослідної роботи студента) і оцінюється

сумою набраних балів.

- *Семестровий контроль* проводиться у формі заліку (диференційованого заліку), визначених навчальним планом у терміни, передбачені графіком навчального процесу.

При поточному контролі оцінці підлягають:

- рівень знань, продемонстрований у відповідях і виступах;
- активність при обговоренні питань;
- результати виконання і захисту практичних та індивідуальних робіт, експрес-контролю у формі тестів.

При виставленні балів за поточний контроль враховується: рівень теоретичних знань та практичні навички з тем; самостійне опрацювання тем (в т.ч. індивідуальна навчально-дослідна робота студента); написання рефератів; уміння застосувати норми законодавства в процесі підготовки практичних завдань щодо складання процесуальних документів; підготовка конспектів навчальних чи наукових текстів; підготовка анотацій публікацій тощо.

Результати поточного оцінювання знань і навичок студентів за семестр проставляються у «Журналі обліку успішності студентів».

Студенти повинні мати позитивні оцінки не менше, ніж за 40% проведених семінарських, практичних занять.

Студенти зобов'язані до екзамену(заліку) відпрацювати всі пропущені семінарські, практичні заняття. Відпрацювання пропущених занять проводиться за графіком консультацій викладача, який затверджується на засіданні кафедри та доводиться до відома студентів. Відпрацювання пропущених занять відбувається шляхом самостійного опанування студентами навчального матеріалу з наступною перевіркою отриманих знань у письмовій чи усній формі. Після відпрацювання студентами пропущених занять викладач виставляє відповідну оцінку в навчальний журнал.

Студент, який з поважних причин, підтверджених документально, не мав можливості брати участь у формах поточного контролю має право на його відпрацювання у двотижневий термін після повернення до навчання.

За результатами поточного контролю в кінці семестру студенту виставляється оцінка, яка обчислюється як сума:

(оцінка за аудиторну роботу) * 0,7 + (оцінка за самостійну роботу, ІНДР) * 0,3

До семестрового контролю допускаються всі студенти, які виконали вищезазначені умови, і у випадку кількасеместрового вивчення дисципліни - не мають по ній академзаборгованостей.

Підсумковий контроль знань у формі екзамену або заліку/диференційованого заліку проводиться для всіх без виключення студентів (незалежно від підсумкової оцінки поточного контролю за семестр) у вигляді комп'ютерного тестування.

За рішенням кафедри студентам, які брали участь у науково-дослідній роботі – роботі конференцій, студентських наукових гуртків, підготовці публікацій, а також були учасниками олімпіад, конкурсів, тощо *можуть присуджуватися додаткові бали.*

Пріоритетним аспектом успішного вивчення навчального курсу є дотримання вимог академічної доброчесності, як сукупності етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень.

Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти *передбачає*: - самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливим освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їх індивідуальних потреб і можливостей);

- посилання на джерела інформації у разі використання ідей, тверджень, відомостей;

- дотримання норм законодавства про авторське право;

- надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності.

При написанні наукових робіт студенти повинні дотримуються *вимог академічної доброчесності* у відповідності до «Положення про систему запобігання та виявлення академічного плагіату в Івано-Франківському університеті права імені Короля Данила Галицького» 2016 р.).

Порушенням академічної доброчесності вважається:

академічний плагіат – оприлюднення (частково або повністю) наукових (творчих) результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження (творчості), та/або відтворення опублікованих текстів (оприлюднених творів мистецтва) інших авторів без зазначення авторства; формою академічного плагіату є самоплагіат, що полягає у відтворенні без посилання на джерело інформації власних раніше опублікованих текстів;

обман – надання завідомо неправдивої інформації стосовно власної освітньої (наукової, творчої) діяльності чи організації освітньої процесу; *спісування* – використання без відповідного дозволу зовнішніх джерел інформації під час оцінювання результатів навчання.

За *порушення академічної доброчесності здобувачі освіти* можуть бути притягнені до такої академічної відповідальності:

- повторне проходження оцінювання (контрольна робота, іспит, залік тощо);

- повторне проходження навчального курсу;

- відрахування із закладу освіти (крім осіб, що здобувають загальну середню освіту).

Викладачі та студенти Університеті Короля Данила повинні дотримуватися визначених правил поведінки, зокрема:

- поважати права й гідність особистості. У стосунках між студентами та викладачами дотримуватися норм взаємоповаги й рівноправної співпраці, тактовності й коректності, ввічливості й толерантності.

- не допускати вияву національної, релігійної, расової та гендерної нетерпимості.

- підтримувати в навчальних групах і університеті в цілому атмосферу

доброзичливості, дружби, взаємодопомоги та взаємної відповідальності. - завжди дбати про честь і гідність кожного в стінах навчального закладу. - постійно підвищувати освітній і культурний рівень.

Відвідування студентами лекційних та семінарських / практичних занять з курсу «Адміністративний процес України» повинно відповідати стандартам та принципам корпоративної етики, ґрунтуватися на стандартах ділової практики, що сприятиме ефективному засвоєнню навчального матеріалу та формуванню особистості студента як майбутнього компетентного висококваліфікованого фахівця у відповідній галузі.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Зважаючи на чисельність нормативно-правових актів, якими врегульовуються адміністративно-процесуальні відносини, при вивченні навчальної дисципліни “Адміністративний процес України” студентам пропонується здійснювати пошук необхідних нормативних актів на інтернет-сайті: <https://zakon.rada.gov.ua/laws>

Список літератури

1. Конституція України. ВВР. 1996. № 30. Ст. 141.
2. Кодекс України про адміністративні правопорушення. ВВР. 1984. Додаток до № 51. Ст. 112 2. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10>
3. Кодекс адміністративного судочинства України. ВВР. 2005. № 35–37. Ст. 446. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15>
4. Митний кодекс України. ВВР. 2002. № 38–39. Ст. 228. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17>
5. Про органи та осіб, які здійснюють примусове виконання судових рішень і рішень інших органів : Закон України від 2 червня 2016 р. ВВР. 2016. № 29. Ст. 535. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1403-19>
6. Про запобігання корупції : Закон України від 14 жовтня 2014 р. ВВР. 2014. – № 49. – Ст. 205 6. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18>
7. Про звернення громадян : Закон України від 2 жовтня 1996 р. ВВР. – 1996. № 47. Ст. 256. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/393/96-вр>
8. Про судоустрій і статус суддів : Закон України від 2 червня 2016 р. ВВР. 2016. № 31. Ст. 545. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402-19>
9. Про прокуратуру : Закон України від 14 жовтня 2014 р. ВВР. 2015. № 2–3. Ст. 12. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1697-18>
10. Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства : Закон України від 22 вересня 2011 р. ВВР. 2012. № 19–20. Ст. 179. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3773-17>
11. Про виконавче провадження : Закон України від 2 червня 2016 р. №1404-19. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1404-19>
12. Про державну службу : Закон України від 10 грудня 2016 р. ВВР. 2016. № 4. Ст. 43. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/889-19>
13. Про дорожній рух : Закон України від 30 червня 1993 р. ВР. 1993. № 31. Ст. 338. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3353-12>

14. Про автомобільний транспорт : Закон України від 5 квітня 2001 р., редакція від 05.01.2013. ВВР. 2013. № 32. Ст. 273. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2344-14>
15. Про дозвільну систему у сфері господарської діяльності : Закон України від 6 вересня 2005 р. ВВР. 2005. № 48. Ст. 483.
16. Про захист прав споживачів : Закон України від 12.05.1991 р. ВВР. – 1991. № 30. Ст. 379.
17. Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань : Закон України від 15 травня 2003 р. ВВР. 2003. – № 31–32. Ст. 263. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/755-15>
18. Про ліцензування видів господарської діяльності : Закон України від 2 березня 2015 р. ВВР. 2015. № 23. Ст. 158.
19. Адміністративна юстиція. Адміністративне судочинство : навч. посіб. / Т. О. Коломoeць, Г. Ю. Гулевська, Р. В. Синельник, І. О. Сквірський ; за заг. ред. Т. О. Коломoeць, Г. Ю. Гулевської. – Київ. : Істина, 2007. 152 с.
20. Адміністративне право : підручник / Ю. П. Битяк та ін. ; за заг. ред. Ю. П. Битяка ; Національна юридична академія України ім. Ярослава Мудрого. Харків : Право, 2010. 624 с.
21. Адміністративне право України : підручник. / Ю. П. Битяк, В. В. Богуцький, В. М. Гаращук та ін. ; за ред. Ю. П. Битяка. Харків, 2000. 520 с.
22. Адміністративне право України : навчальний посібник : у 2 т. Т. 1 : Загальне адміністративне право / В. В. Галунько та ін. ; за заг. ред. В. В. Галунька. – Херсон : ПАТ «Херсонська міська друкарня», 2011. – 320 с.
23. Адміністративне процесуальне (судове) право України : підручник / за заг. ред. С. В. Ківалова ; Одеська національна юридична академія. Одеса : Юридична література, 2007. 312 с.
24. Адміністративний процес України (у схемах) : навчальний посібник / М. М. Бурбика, М. В. Колеснікова, А. В. Солонар. Суми : Сумський державний університет, 2019. 108 с.
25. Адміністративне судочинство : підручник / за заг. ред. Т. О. Коломoeць. Київ : Істина, 2009. 344 с.
26. Адміністративно-правовий захист прав громадян : навч.-метод. посіб. / К. К. Афанасьєв та ін. ; Луганський державний університет внутрішніх справ ім. Е. О. Дідоренка. Луганськ : РВВ ЛДУВС ім. Е. О. Дідоренка, 2011. 279 с.
27. Адміністративно-процесуальне право України : підручник. / за ред. О. В. Кузьменко. Київ : Атіка, 2007. 416 с.
- 28.30. Богуцький В. В. Проведення у справах про адміністративні правопорушення : навч. посіб. / В. В. Богуцький, В. В. Богуцька, В. В. Мартиновський. – 3-тє вид., перероб. і допов. Харків : ФІНН, 2011. 200 с.
29. Демський Е. Ф. Адміністративне процесуальне право України : навч. посіб. / Е. Ф. Демський. Київ : Юрінком Інтер, 2008. 496 с.
- 30.33. Картузова І. О. Адміністративно-процедурне право : навч.-метод. посіб. / І. О. Картузова, А. Ю. Осадчий. Одеса : Юридична література, 2008.

288 с.

31. Колпаков В. К. Адміністративна відповідальність (адміністративно-деліктне право) : навчальний посібник / В. К. Колпаков. Київ : Юрінком Інтер, 2008. 256 с.

32. Колпаков В. К. Адміністративно-деліктний процес: навч. посіб. / Колпаков В. К., Гордєєв В. В. Харків : Харків юридичний, 2012. 227 с.

33. Комзюк А. Т. Адміністративний процес України : навч. посіб. / А. Т. Комзюк, В. М. Бєвзенко, Р. С. Мельник. Київ : Прецедент, 2007. 531 с.

34. Кузьменко О. В. Адміністративно-процесуальне право України : підручник / О. В. Кузьменко, Т. О. Гуржій ; за заг. ред. О. В. Кузьменко. – Київ : Атіка, 2007. 416 с.

35. Кузьменко О. В. Адміністративна юстиція в Україні : навчальний посібник / О. В. Кузьменко. – Київ : Атіка, 2007. 156 с.

36. Кузьменко О. В. Курс адміністративного процесу : навч. посіб. / О. В. Кузьменко; Національна академія внутрішніх справ. Київ: Юрінком Інтер, 2012. 207 с.

37. Миколенко О. І. Адміністративний процес та адміністративна відповідальність в Україні : навч. посіб. / О. І. Миколенко. Харків : Одіссей, 2010. 368 с.

38. Перепелюк В. Г. Адміністративний процес. Загальна частина : навчальний посібник / В. Г. Перепелюк. Київ : Центр навчальної літератури, 2004. 367 с.

39. Зарубіжний досвід публічного адміністрування : методичні рекомендації / Н. М. Мельтюхова та ін. ; за заг. ред. Н. М. Мельтюхової. Київ : НАДУ, 2010. 27 с.

40. Коломоєць Т. О. Прокурор в адміністративно-юрисдикційних провадженнях: питання теорії та практики : монографія / Т. О. Коломоєць, О. В. Шемякін. – Запоріжжя : Запорізький національний університет, 2012. 219 с.

41. Коломоєць Т. О. Тлумачення актів адміністративного законодавства : монографія / Т. О. Коломоєць, О. І. Костенко. Запоріжжя : Запорізький національний університет, 2011. 200 с.

42. Колпаков В. К. Адміністративна юстиція: перспективи розвитку / В. К. Колпаков. Взаємодія громадян та правоохоронних органів в контексті формування правової держави : тези Всеукраїнської науково-практичної конференції 15 травня 2008 р. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2008. С. 157–161.

43. Колпаков В. К. Структура адміністративно-деліктного процесу / В. К. Колпаков. Юридична Україна. 2005. № 4. С. 23–30.

44. Кривенко В. В. Процесуальні особливості судового розгляду адміністративних спорів щодо порушень виборчого законодавства / В. В. Кривенко, І. Л. Самсін, В. Л. Маринченко. Харків, 2006. 352 с.

45. Кузьменко О. В. Процесуальні категорії адміністративного права : монографія / О. В. Кузьменко. Львів : Атлас, 2004. 232 с.

46. Кузьменко О. В. Теоретичні засади адміністративного процесу : монографія / О. В. Кузьменко. Київ : Атіка, 2005. 352 с.

47. Кучабський О. Г. Адміністративно-територіальна організація

України: теорія, методологія, механізми становлення : монографія / О. Г. Кучабський. Львів : ЛРІДУ НАДУ, 2010. 315 с.

48.Лазур Я. В. Забезпечення прав і свобод громадян України у сфері публічного управління: адміністративно-правовий механізм : монографія / Я. В. Лазур ; Інститут законодавства Верховної Ради України. Київ. : Четверта хвиля, 2010. 283 с.

49.Личенко І. О. Адміністративна відповідальність посадових осіб органів місцевого самоврядування : навч. посіб. / І. О. Личенко. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2012. 159 с.

50.Ляхович У. І. Адміністративно-правовий статус державного службовця: організаційно-правові засади реалізації : монографія / У. І. Ляхович. Івано-Франківськ : Вид-во Прикарпатського національного університету ім. В. Стефаника, 2010. 129 с.

51.Мельник І. Проблема термінології в нотаріальному процесуальному праві / І. Мельник . Право України. 2005. № 9. С. 99–102. 52.Миколенко О. І. Загальні методи наукового пізнання та науки адміністративного процедурного права / О. І. Миколенко // Ринкова економіка: сучасна теорія і практика управління : зб. наук. праць. 2009. Т. 12 (Випуск 25). Ч. 2. С. 52–59.

53.Миколенко О. І. Теорія адміністративного процедурного права : монографія / О. І. Миколенко. Харків : Бурун Книга, 2010. 336 с.

54.Ніколаєнко Н. О. Адміністративний ресурс: політико-правові проблеми протидії в сучасній політичній практиці : монографія / Н. О. Ніколаєнко. – Миколаїв : МНУ, 2011. 392 с.

55.Обрусна С. Ю. Адміністративно-правові засади судової реформи в Україні: теорія, історія, сучасність : монографія / С. Ю. Обрусна ; Харківський національний університет внутрішніх справ. Харків : ХНУВС, 2010. 304 с.

56.Омельченко А. В. Адміністративно-правові засади зовнішньої економічної діяльності в Україні : монографія / А. В. Омельченко. – Київ : КНЕУ, 2011. – 309 с.

57.Основи адміністративного судочинства в Україні : навч. посіб. / за заг. ред. Н. В. Александрової, Р. О. Куйбіди. 2-ге вид., перероб. і допов. Київ : КНТ, 2009. 248 с.

58.Основи адміністративного судочинства в Україні : навч. посіб. / О. П. Рябченко, В. І. Бутенко, М. М. Ясинюк та ін. Суми : МакДен, 2008. 200 с.

59.Перевірки і штрафи: як захистити свої інтереси : практичне керівництво. – Донецьк : Баланс-Клуб, 2012. 111 с.

60.Писаренко Н. Б. Адміністративно-правові спори (удосконалення порядку вирішення) : монографія / Н. Б. Писаренко, В. А. Сьоміна ; Нац. ун-т «Юридична академія України ім. Ярослава Мудрого». 2-ге вид., перероб. і допов. Харків : Право, 2012. 135 с.

61.Права громадян у сфері виконавчої влади: адміністративно-правове забезпечення реалізації та захисту : монографія / за заг. ред. В. Б. Авер'янова. Донецьк : Ліра, 2008. 585 с.

62.Прудіус Л. В. Оцінка якості надання адміністративних послуг: теоретико-методологічний підхід : наук. розробка / Л. В. Прудіус. Київ :

НАДУ, 2010. 37 с.

63. Публічна адміністрація в Україні: становлення та розвиток : монографія / В. М. Алексєєв та ін.; за заг. ред. А. В. Толстоухова, Н. Р. Нижник, Н. Т. Гончарук; Секретаріат Кабінету Міністрів України. Донецьк : Моноліт, 2010. 400 с.

64. Саєнко С. І. Процедури реалізації адміністративного нагляду міліції за особами, звільненими з місць позбавлення волі : монографія / С. І. Саєнко, П. П. Фомін. Луганськ : РВВ ЛДУВС ім. Е. О. Дідоренка, 2011. 247 с.

65. Скірський І. В. Адміністративна відповідальність за порушення правил полювання та рибальства : монографія / І. В. Скірський, І. І. Світлак, Т. І. Сухоребра. Вінниця : Едельвейс і К, 2012. 431 с.

66. Створення системи управління якістю адміністративних та освітніх послуг: теорія та практика : матеріали наук.-практ. конф. 21 квітня 2011 р. Луганськ : ДЗ «ЛНУ ім. Тараса Шевченка», 2011. 292 с.

67. Тимощук В. П. Адміністративні акти: процедура прийняття та припинення дії / В. П. Тимощук. Київ : Конус-Ю, 2010. 296 с.

Адміністративний процес України : підручник / за заг. ред. Д. І. Йосифовича. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2021. 500 с.

Адміністративний процес України: теорія, практика : підручник / за ред. В. М. Бевзенка. Київ : Дакор, 2021

Адміністративний процес України: теорія, практика: підручник / М. І. Смокович, В. М. Бевзенко. Київ: Дакор, 2022. 1256 с.

Адміністративний процес : навч. посіб. / О. Ю. Салманова, А. Т. Комзюк, С. М. Гусаров та ін. ; за заг. ред. О. Ю. Салманової, А. Т. Комзюка; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. – Харків : ХНУВС, 2022. – 412с.

Амельохін В. В. Адміністративне судочинство у справах про оскарження нормативноправових актів України: Автореферат на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук/ В. В. Амельохін; Науково-дослідний інститут публічного права.- К., 2021.- 15с.

Аблов Є. В. Адміністративне судочинство у справах, пов'язаних з проходженням публічної служби в Україні: Автореферат на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук/ Є. В. Аблов; Науково-дослідний інститут публічного права.- К., 2020.- 19с.

Келеберда В. І. Стадії в адміністративному судочинстві в Україні: Автореферат на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук/ М. В. Вишневецький; Науководослідний інститут публічного права.- К., 2020.- 25с.

Бліхар М. Адміністративно-правові засоби захисту публічного інтересу // Юридичний вісник. – 2021. №3. – С.41-48

Боженко Н. В. Зарубіжний досвід досудового врегулювання адміністративних спорів // Актуальні проблеми держави і права. 2017.-Вип.78. С.14-19. <http://apdp.in.ua/v78/5.pdf>

Решота В. В. Джерела адміністративного права України: проблеми судового застосування : монографія / В. В. Решота. – Вид 2-е, доопр. І доп. – Львів, ТзОВ Галицька видавнича спілка, 2018. – 356с.

Школик А. М. Адміністративно-процедурне законодавство в Україні:

становлення та систематизація: дис. ... докт. юрид. наук: 12.00.07. Запоріжжя, 2021. 417 с.

Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Офіційний веб-сайт Президента України. URL: <http://www.president.gov.ua/>
2. Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: www.rada.gov.ua
3. Урядовий портал. Єдиний веб-портал органів виконавчої влади. URL: <http://www.kmu.gov.ua/control/>
4. Офіційний веб-сайт Міністерства внутрішніх справ України. URL: <http://mvs.gov.ua/mvs/control/main/uk/index>
5. Офіційний веб-сайт Міністерства юстиції України. URL: <http://www.minjust.gov.ua/>
6. Офіційний веб-портал Міністерства освіти і науки України. URL: – <http://www.mon.gov.ua/>
7. Офіційний веб-сайт Міністерства оборони України. URL: <http://www.mil.gov.ua/>
8. Національне агентство України з питань державної служби. URL: <http://nads.gov.ua/control/uk/index>
9. Інформаційно-пошукова правова система «Нормативні акти України (НАУ)». URL: <http://www.nau.ua>
10. Вікіпедія Вільна енциклопедія. URL: <http://uk.wikipedia.org>
12. Судова влада України - <http://court.gov.ua>
13. Єдиний державний реєстр судових рішень <http://www.reyestr.court.gov.ua>